

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

לא רק קנאים: אישים ורעיונות בחסידות הונגריה - 14375

תאריך עדכון אחרון 20-04-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): בנימין בראון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [benjamin.brown@mail.huji.ac.il](mailto:benjamin.brown@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

חסידות הונגריה נודעה בעיקר בקנאותה הדתית, אך היו בה גם אישים ורעיונות אחרים. נעסוק בהגותם של צדיקים חסידיים מאזורי הונגריה וטרנסילבניה.

מטרות הקורס:

היכרות עם האישים, הרעיונות והזרמים המרכזיים של חסידות הונגריה וטרנסילבניה במאות ה-19 וה-20, תוך בחינת הקווים האנטי-מודרניים הקיצוניים שהתפתחו בה, אך גם הקווים האחרים, ששימרו במפתיע סממנים של החסידות המוקדמת.

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להכיר את הרעיונות המרכזיים בחסידות הונגריה וטרנסילבניה; להכיר את האישים המרכזיים בחסידות הונגריה וטרנסילבניה ואת השושלות שצמחו מהם; לעמוד על התמורות שחלו בהגות החסידית במאות ה-19 וה-20; לנתח את תופעות הרדיקליזם הדתי היהודי ושורשיה; לקרוא ולנתח טקסטים מן ההגות החסידית המאוחרת.

דרישות נוכחות (%) :  
100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. החסידות ההונגרית: תחימה גיאוגרפית ואיפיונים דתיים-חברתיים
2. ר' יצחק אייזיק מקאליב וראשיתה של החסידות בהונגריה
3. ר' משה טייטלבוים מאוהל וראשיתה של החסידות ה'רבנית'
4. שמרנות והתלהבות: ר' צבי אלימלך מדינוב
5. השפעות גליצאיות: ר' מנחם מענדל מקוסוב ושושלת קוסוב-ויז'ניץ
6. התפתחותה של הקנאות הרדיקלית: סיגט
7. כפל הפנים של הרדיקליזם הדתי
8. חסידויות קטנות יותר: ספינקא, נדבורנא, קוסון, דעש, ליסקא, פאפא, קרסטור
9. המשכה של דינוב: בלוז'וב, מונקאטש
10. ר' חיים אלעזר ממונקאטש (ה'מנחת אלעזר') ומאבקיו בציונות ובמודרנה
11. ר' יואל טייטלבוים וכינונה של מעצמת סאטמאר
12. אקטיביזם חרדי בין שמרנות לפתיחות: ר' יקותיאל יהודה מצאנז-קלויזנבורג
13. ר' אהר'לה ראטה וראשיתה של חבורת 'שומרי אמונים'; סיכום ופרספקטיבה

## חומר חובה לקריאה:

2. ר' יצחק אייזיק מקאליב וראשיתה של החסידות בהונגריה  
קריאת חובה: יוסף כהן, 'דרכי החדירה של החסידות להונגריה', בתוך: יהודי הונגריה - מחקרים  
היסטוריים, ישראל תש"ם, עמ' 57-91.
3. ר' משה טייטלבוים מאוהל וראשיתה של החסידות ה'רבנית'  
קריאת חובה: אברהם פוקס, האדמו"ר מסאטמאר, עמ' 17-24.
4. שמרנות והתלהבות: ר' צבי אלימלך מדינוב  
קריאת חובה: מנדל פייקאז', ההנהגה החסידית, עמ' 336-362.  
קריאה מומלצת: "Mondshine Yehoshua, 'Hasidism in Categories of Fluidity The',  
"Averah lishmah" in the Teachings of R. Zevi Elimelekh of Dynow", in: Hasidism  
Reappraised (Ada Rapoport-Albert, ed.), London 1996, pp. 301-320  
נוסח עברי: <http://html.2123/com.livejournal.torah-avrom/>
5. השפעות גליצאיות: ר' מנחם מענדל מקוסוב ושושלת קוסוב-ויז'ניץ  
קריאת חובה: יצחק אלפסי, תפארת שבמלכות (בית קוסוב-ויז'ניץ), תל אביב תשכ"א, עמ' 11-90;  
מנחם פרידמן, החברה החרדית, ירושלים תשנ"א, עמ' 144-151.
6. התפתחותה של הקנאות הרדיקלית: סיגט  
קריאת חובה: אברהם פוקס, האדמו"ר מסאטמאר, עמ' 26-36.
7. כפל הפנים של הרדיקליזם הדתי  
קריאת חובה: 'Orthodox :Radicalism Religious of Faces Two The', Brown Benjamin:  
Zealotry and "Holy Sinning" in 19th Century Hasidism in Hungary and Galicia', The  
Journal of Religion 93:3 (2013), pp. 341-374.
8. חסידויות קטנות יותר: ספינקא, נדבורנא, קוסון, דעש, ליסקא, פאפא, קרסטור  
קריאת חובה: יוסף כהן, חכמי טרנסילבניה, פרק ח, עמ' צח-קיג; ש"י גרוס ויוסף כהן, ספר מאמרוש,  
עמ' כה-לז.
9. המשכה של דינוב: בלז'וב, מונקאטש  
קריאת חובה: אלבר לונדר, היהודי הנודד הגיע, עמ' 51-73; אליהו שטיינברגר, עובדא דאהרן, ירושלים  
תשנ"ד, עמ' עח-קטז.
10. ר' חיים אלעזר ממונקאטש (ה'מנחת אלעזר') ומאבקיו  
קריאת חובה: אביעזר רביצקי, 'מונקאטש וירושלים: הפלג החרדי הרדיקלי ושאלת ארץ ישראל', בתוך:  
ציונות ודת (שמואל אלמוג ואח'), עורכים), ירושלים תשנ"ד, עמ' 81-107; יהודה שפיגל, תולדות  
היהודים ברוסיה הקרפטית, עמ' 35-111.
11. ר' יואל מסאטמאר  
קריאת חובה: אביעזר רביצקי, הקץ המגולה ומדינת היהודים, עמ' 60-110.  
קריאה מומלצת: אברהם פוקס, האדמו"ר מסאטמאר, עמ' 79-219.
12. ר' יקותיאל יהודה מצאנז-קלויזנבורג  
קריאת חובה: איריס בראון, 'טומאת נידה ומעמד האשה: פסיקתו של האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג

---

כמקרה מבחן, דעת 61 (תשס"ז), עמ' 113-133; תמיר גרנות, 'מאבקו של האדמו"ר מקלויזנבורג צאנו בעד שיטת רבנו תם בזמן בין השמשות: עיונים בפילוסופיה של ההלכה, במנהיגות ובחברה בפסיקת ההלכה החסידית בזמננו', נטועים טו (תשס"ח) עמ' 127-195.

13. ר' אהר'לה ראטה וראשיתה של חבורת 'שומרי אמונים'; סיכום ופרספקטיבה קריאת חובה: Magid Shaul, "Heresy as Modernity: The Introverted Faith of R. Ahrale Roth's 'Shomer Emunim'", *Jewish Studies Quarterly* 4,1 (1997), pp 74-104. קריאה מומלצת: אליהו שטיינברגר, עובדא דאהרן, ירושלים תשנ"ד, עמ' יא-עז, קיז-רכד.

#### חומר לקריאה נוספת:

4. שמרנות והתלהבות: ר' צבי אלימלך מדינוב קריאה מומלצת: Mondshine Yehoshua, "Hasidism in Categories of Fluidity The: 'Averah lishmah' in the Teachings of R. Zevi Elimelekh of Dynow", in: *Hasidism Reappraised* (Ada Rapoport-Albert, ed.), London 1996, pp. 301-320. נוסח עברי: <http://html.2123/com.livejournal.torah-avrom/>

11. ר' יואל מסאטמאר קריאה מומלצת: אברהם פוקס, האדמו"ר מסאטמאר, עמ' 79-219.

13. ר' אהר'לה ראטה וראשיתה של חבורת 'שומרי אמונים'; סיכום ופרספקטיבה קריאה מומלצת: אליהו שטיינברגר, עובדא דאהרן, ירושלים תשנ"ד, עמ' יא-עז, קיז-רכד.

#### הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי:

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %  
הרצאה 0 %  
השתתפות 0 %  
הגשת עבודה 0 %  
הגשת תרגילים 0 %  
הגשת דו"חות 0 %  
פרויקט מחקר 0 %  
בחנים 0 %  
אחר 0 %

#### מידע נוסף / הערות: